

A TÉRKÉPEK

Tollár Patrik
Budapest, 2026

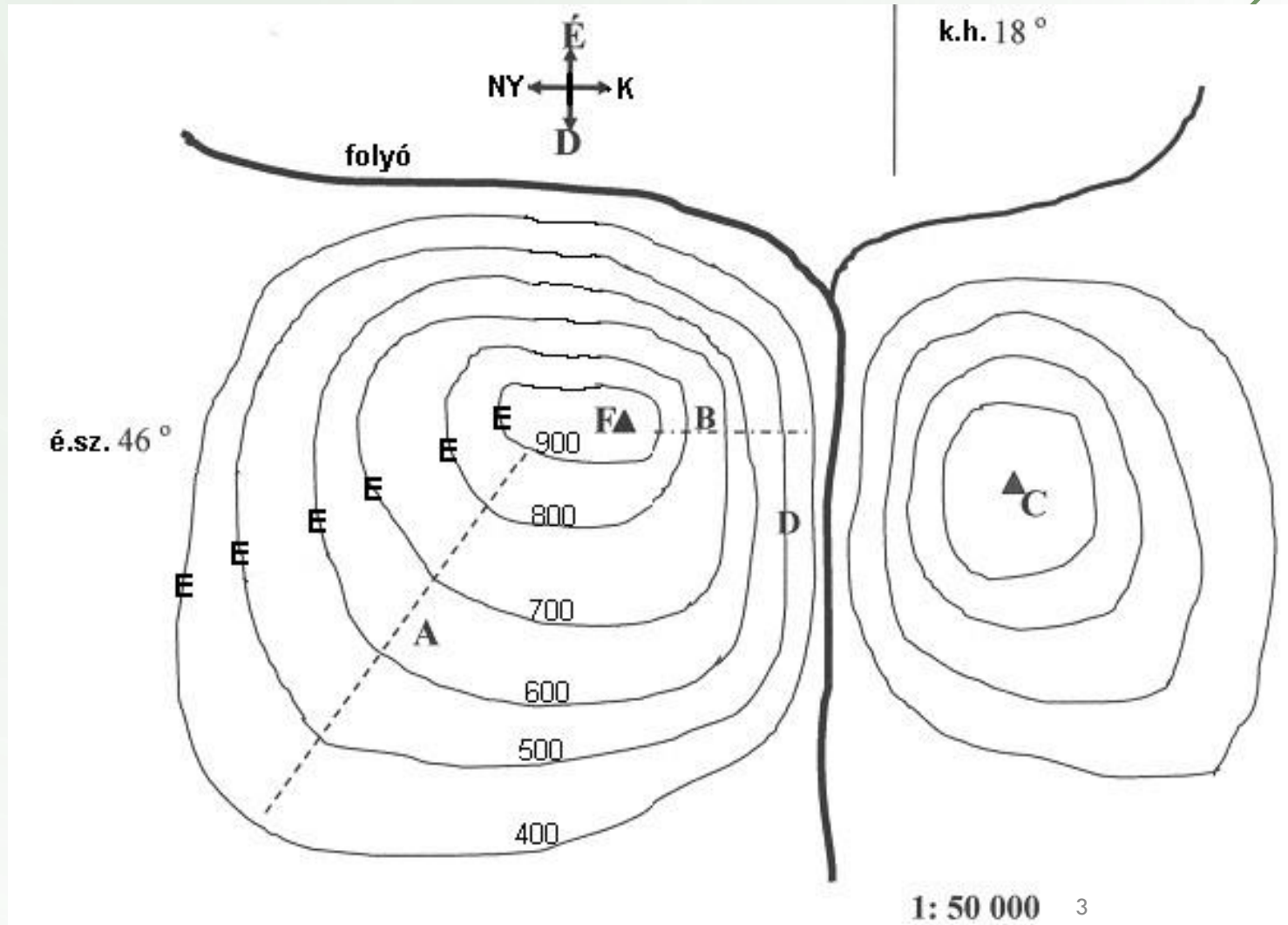
A TÉRKÉP

- **A Föld felszínének arányosan kicsinyített, egyszerűsített felülnézeti ábrázolása**
- *A térkép jelrendszere:*
- Síkrajz
 - A felszín elemeit alaprajzszerűen vagy jelekkel ábrázolja
- Domborzatrajz
 - 3 fő módszere van
 - Szintvonalas
 - Színfokozatos
 - Árnyékolásos
- Névrajz
 - A térképen megjelenő valamennyi betű és szám

- Karikázza be a nyugatabbra fekvő hegy meredekebb oldalának betűjelét!

A B

- Indokolja röviden a válaszát!
- Milyen alakú a D betűvel jelölt folyóvölgy?
- Milyen szakaszjellegű itt a folyó?

ABSZOLÚT ÉS RELATÍV MAGASSÁG SZÁMÍTÁSA

a) Mekkora a Kékes és a Galya-tető relatív magassága?

Abszolút magasság:

Egy földrajzi hely tengerszint feletti magassága

b) Hány méterrel fekszik a Balaton legmélyebb pontja a tengerszint felett?

Relatív magasság

Két pont abszolút magasságának különbsége

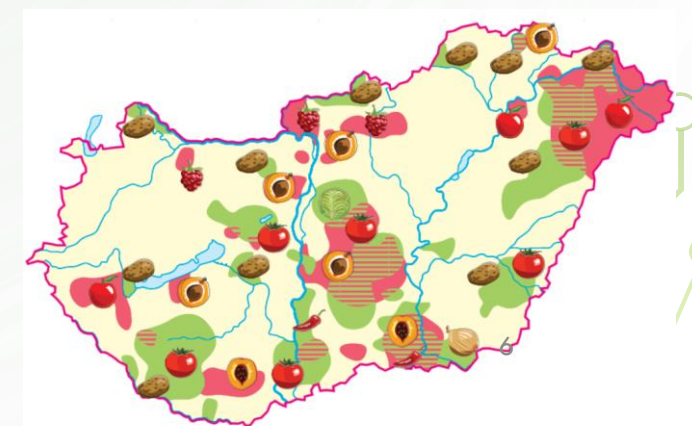
A MÉRETARÁNY

- A térkép a Föld felszínét arányosan kisebbítve ábrázolja. A kisebbítés mértékét a **méretarány** mutatja meg. Az **1 : 1000** méretarány azt jelenti, hogy a valóságot **1000-szeresére** kicsinyítjük, vagyis ami a térképen **1 cm**, az a valóságban **1000 cm** (azaz **10 m**).
- Nagy méretarányú térkép: **1:10 000** alatt
- Közepes méretarányú térkép: **1:10 000- 1:200 000** között
- Kis méretarányú térkép: **1:200 000** felett

A térkép méretaránya	1 : 9000	1 : 250 000
a kisebbítés mértéke	kisebb	nagyobb
a méretarány	nagyobb	kisebb ₅
az ábrázolás részletessége	nagyobb	kisebb

A TÉRKÉPEK TÍPUSAI TARTALOM SZERINT

- Földrajzi
 - Domborzati
 - Közigazgatási
 - Általános tájékozódáshoz
- Topográfiai
 - Nagyon részletes
 - Pl. turistatérképek
- Tematikus v. szaktérkép
 - Különböző jelenségeket, folyamatokat mutat be
 - Pl. éghajlati térkép
- Digitális térképek
 - Statikus
 - Dinamikus
 - interaktív

SZÁMOLÁS MÉRETARÁNNYAL

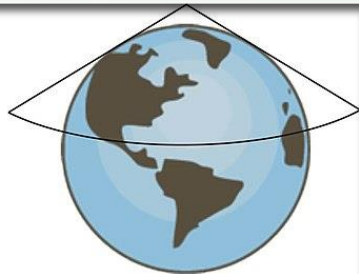
- A térképen ábrázolt legészakibb épülettől a **H** betűvel jelölt harangláb a valóságban légvonalban 960 méterre van. Ez a távolság a térképen 12 cm. Számítsd ki, hogy mekkora a térkép méretaránya!

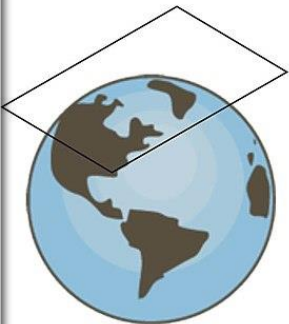
H

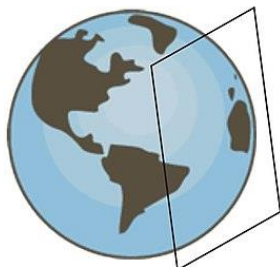
Hengervetület

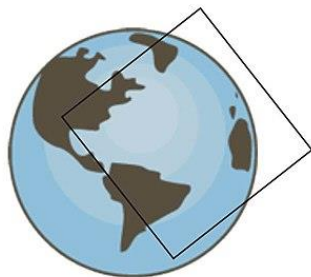
Kúpvetület

Síkvetület (sarki)

Síkvetület (egyenlítői)

Síkvetület (ferdetengelyű)

VETÜLETEK

- Atlasz 2. oldal!
- [VIDEÓ](#)
- [TrueSize](#)

MELY ÁLLÍTÁSOK IGAZAK?

- A) A térkép a kis méretarányú térképek közé tartozik.
- B) A térkép közepes méretarányú.
- C) A térkép nagy méretarányú.
- D) A térkép tartalma szerint topográfiai térkép.
- E) A térképről domborzati adatok olvashatók le.
- F) A térképen található **P** betű a névrajzi elemek közé tartozik.
- G) A térképről hiányoznak a síkrajzi ábrázolások.
- H) A térképről megállapítható a patak folyásiránya.
- I) Ha a múzeumba a Géza úton északról érkezünk autóval, a parkoló a Géza út jobb oldalán lesz, egy kisebb elágazás után.

TÁVOLSÁGSZÁMÍTÁS $\rightarrow 1^\circ = 111 \text{ KM}$

- a) Mekkora a légvonalbeli távolság Quito és Libreville között?
- b) Mekkora a légvonalbeli távolság Alexandria és El-Obeid között?

TERÜLETSZÁMÍTÁS

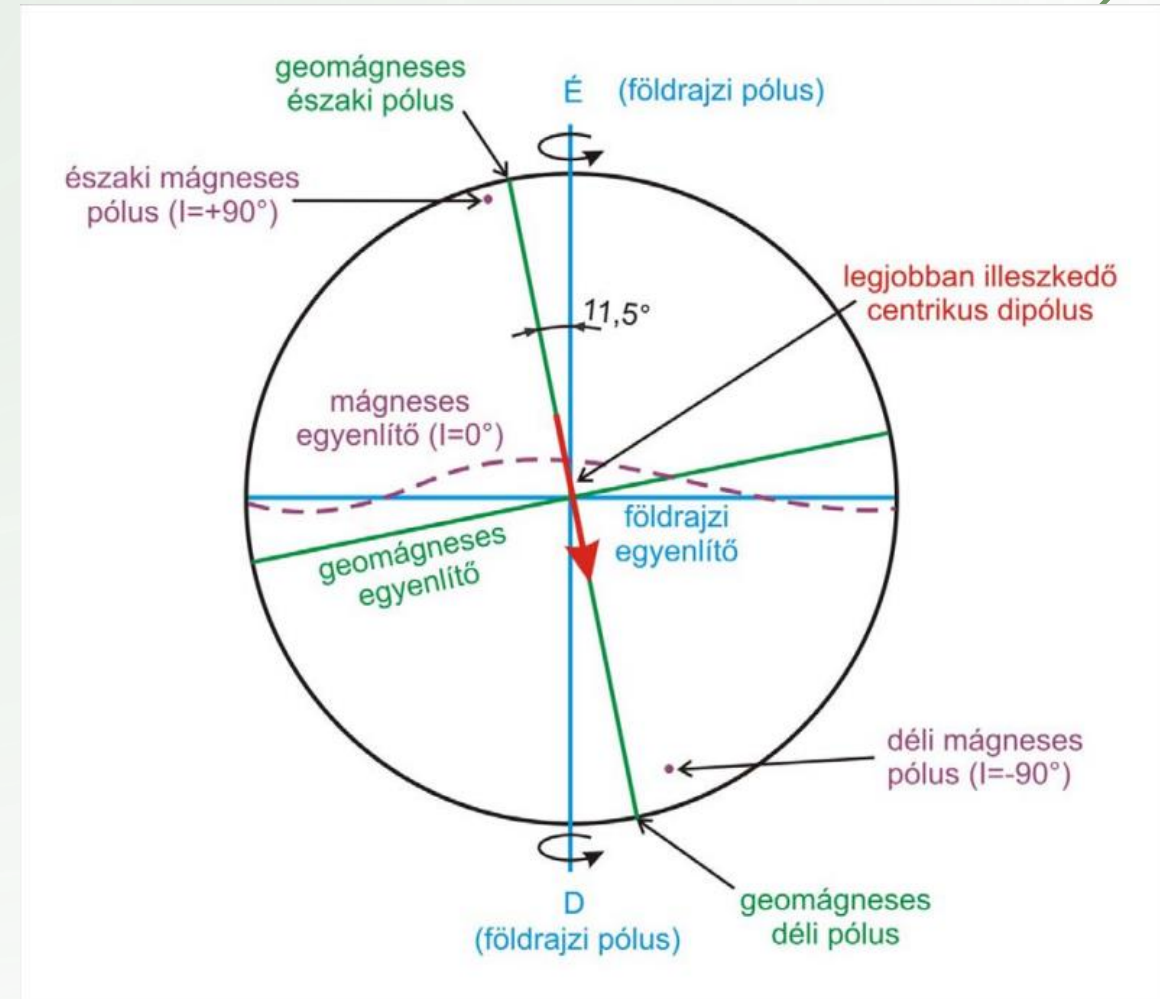
- a) Mekkora a területe annak a szabályos téglalap alakú parknak a valóságban, amelynek az oldalai 2,5 és 1,5 cm hosszúak egy 1:25 000 méretarányú térképen? A választ négyzetméterben add meg!
- b) Mekkora a területe egy 1:40 000 méretarányú térképen a Kanadában található, majdnem teljesen kör alakú Pingulait krátertónak? A tó átmérője 3000 méter.

JELLEMEZD A BETŰJELEK BEÍRÁSÁVAL ATLASZOD FELSOROLT TÉRKÉPEIT!

- 1. Északi-sarkvidék
- 2. Észak-Európa
- 3. Balaton és környéke
- 4. A Föld természetes növényzete
- A) síkvetület B) kúpvetület C) hengervetület D) nagy méretarányú E) kis méretarányú F) közepes méretarányú G) szintvonalas H) színfokozatos I) árnyékolásos J) domborzati K) tematikus L) turista M) autóstérkép

MÁGNESES DEKLINÁCIÓ

- Másnéven mágneses elhajlás
- Földrajzi/csillagászati északi irány \rightarrow A hosszúsági körök/a Sarkcsillag által mutatott északi irány
- Mágneses északi irány \rightarrow az iránytű északi vége által mutatott irány, amelyet a Föld mágneses erővonalai jelölnek ki
- A mágneses deklináció \rightarrow a fenti kettő közötti eltérés szögben kifejezve. Mo-n 4-6 fok kb.

ISMÉTLÉS

- Írd le a számítások menetét is!

1. Mekkora a távolság légvonalban Mezőtúr és Hajdúszoboszló között?
2. Ha 2 település a valóságban 27 km-re van egymástól légvonalban, akkor mekkora a légvonalbeli távolság közöttük egy 1:350 000 méretarányú térképen?

Az alábbi tematikus térképek a hazai tervezési-statisztikai régiókat hasonlítják össze különböző gazdasági mutatók alapján. A térképek színezésének alapelve az, hogy egy régió annál sötétebb színű, minél magasabb/nagyobb érték jellemzi az adott gazdasági mutató szempontjából. Döntse el, hogy az egyes mutatók melyik térképhez kapcsolhatók, és írja a megfelelő betűjelet a térképeken található sorszámok után! *Van olyan betű, amit nem tud elhelyezni.*

- A) A szántóföldek %-os aránya a megművelt területekből
- B) Álláskeresők %-os aránya a munkavállalási korú népességből
- C) Az egy főre jutó bruttó hazai termék nagysága (ezer HUF)
- D) Népsűrűség (fő/km²)
- E) Az erdősültség %-os aránya a régión belül

Keressd meg az atlaszban a Magyarország éghajlatát bemutató tematikus térképeket, és válaszolj a kérdésekre! (19 pont)

1.Sorolj fel 3 olyan várost, ahol 20-21 °C között van a júliusi középhőmérséklet!

Húzd alá azt a várost, amelyik a legkevesebb évi csapadékmennyiséget kapja!

Győr

Salgótarján

Szolnok

Szombathely

Hasonlítsd össze Zalaegerszeg és Debrecen jellemzőit! Írd be az adatokat és a megfelelő relációs jeleket (>, =, <)!

	Zalaegerszeg	>, =, <	Debrecen
januári középhőmérséklet			
júliusi középhőmérséklet			
évi középhőmérséklet			
évi napfénytartam			
évi csapadékmennyiség			